

Sieć społecznościowa szansą i zagrożeniem dla rozwoju duchowego człowieka?

Social network as an opportunity and a threat
to spiritual development of a human being?

Rafał Kusiak

„Odkąd dostępny był internet, Kościół zawsze starał się promować jego użycie w służbie spotkania między osobami i solidarności między wszystkimi” – takimi słowami papież Franciszek rozpoczął orędzie na 53. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu¹. W ten sposób kontynuowana jest myśl Soboru Watykańskiego II, która określa środki komunikacji społecznej jako wspaniałe wynalazki techniki² oraz jako „dar Boży” jednoczący ludzi w braterstwie i powołaniu do świętości³. Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu w 2002 roku, w dokumencie *Kościół a Internet*, podkreślała: „To, że Kościół interesuje się Internetem jest szczególnym wyrazem jego zainteresowania środkami komunikacji społecznej. [...] Internet ma zastosowanie w wielu rodzajach działalności i programach kościelnych – ewangelizacji, w tym zarówno reewangelizacji, nowej ewangelizacji, jak i tradycyjnej misyjnej posłudze ad gentes, katechezie i innych rodzajach edukacji, wiadomościach i informacjach, apologetyce, zarządzaniu i administracji oraz pewnych formach duszpasterskiego poradnictwa i kierownictwa duchowego”⁴. Franciszek w swoim orędziu, skupiając się na tym medium, wskazuje jego ważną funkcję – budowanie wspólnoty międzyludzkiej. To właśnie nad tą kwestią, w dobie obecnego rozwoju technologicznego, należy rozpocząć rozważanie sensu i skuteczności tworzenia wirtualnych sieci społecznościowych. Warto także szukać odpowiedzi, jaką postawę powinien przyjąć Kościół, a szczególnie duszpasterze w swojej misji nauczania ludu wiernego.

¹ Franciszek, *Orędzie na 53. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2019-01/papiez-oredzie-srodki-przekazu.html> [21.02.2019].

² Por. Sobór Watykański II, *Dekret o środkach społecznego przekazu „Inter mirifica”*, w: *Sobór Watykański II, Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, s. 87-95, nr 1.

³ Por. Papieska Komisja ds. Środków Społecznego Przekazu, *Instrukcja duszpasterska o środkach społecznego przekazu „Communio et progressio”*, AAS 63 (1971), s. 593-656, nr 2.

⁴ Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Kościół a Internet*, „Biuletyn KAI”, 10, s. 31-35, nr 1, 5.

Czy rozwój wirtualnej rzeczywistości ma pozbawić ludzkość realnego spotkania z drugim człowiekiem? Czy wystarczające dla formacji duchowej są konferencje w sieci lub udzielanie się w grupach dyskusyjnych na portalach społecznościowych? W kontekście orędzia papieża Franciszka, podjęta zostanie próba wskazania zalet oraz wad korzystania z internetowych sieci społecznościowych. Na podstawie tej analizy podane zostaną zadania, przed którymi obecnie stoi Kościół i przestrzeń do zagospodarowania przez duszpasterzy i ludzi odpowiedzialnych za życie wspólnot parafialnych.

1. Zalety internetu

W dokumencie *Etyka w Internecie* wydanym przez Papieską Radę ds. Środków Społecznego Przekazu można przeczytać: „*Internet może służyć ludziom w odpowiedzialnym korzystaniu z wolności i demokracji, rozszerzać zakres dostępnych wyborów w różnych sferach życia, rozszerzać horyzonty edukacyjne i kulturowe, znosić podziały, promować rozwój ludzi na różne sposoby. [...] Internet może jednoczyć ludzi, może także ich dzielić, zarówno jako jednostki, jak i wzajemnie nieufne grupy, rozdzielone ideologią, polityką, własnością, rasą lub grupą etniczną, różnicami międzypokoleniowymi, a nawet religią*”⁵.

Papież Franciszek w orędziu wygłoszonym 24 stycznia 2019 roku, już na wstępie zauważa, że „*media są obecnie na tyle wszechobecne, że nie sposób je niemal odróżnić od sfery życia codziennego*”. Dla każdego człowieka stają się źródłem wiedzy i informacji o otaczającym świecie. Według najnowszych badań raportu „*Digital 2019*”, obecnie połączonych z internetem jest ponad 4,3 mld ludzi, co daje 57% populacji⁶. Jest to wynik wyższy od ubiegłego roku o 9%. Każdego dnia pojedynczy użytkownik spędza ponad 6 godzin na korzystaniu z sieci. Z samych tylko portali społecznościowych korzysta 3,4 mld ludzi, z czego 3,2 mld ludzi używa w tym celu urządzeń mobilnych. Raport podaje, że średni czas spędzony w social mediach wynosi 2 godziny i 16 minut. Najchętniej wybierany jest Facebook (2,271 mld), YouTube (1,900 mld), Instagram (1 mld). W Polsce 78% mieszkańców korzysta z internetu, a zatem jest to więcej niż światowa średnia internetowej populacji (57%). Social mediów używa 47% Polaków (średnia światowa wynosi 45%).

Franciszek słusznie zauważa, że sieci społecznościowe służą do większego powiązania, odnalezienia się i pomagania sobie nawzajem. Na niecały tydzień przed ogłoszeniem orędzia, po modlitwie Anioł Pański papież uruchomił

⁵ Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Etyka w Internecie*, „Biuletyn KAI”, 11, s. 31-35, nr 9, 18.

⁶ Por. We Are Social, *Global Digital Report 2019*, <https://wearesocial.com/global-digital-report-2019?fbclid=IwAR3-20dNeRzvPtywTDNvH6gvKe6cZJAbAdHYwXnh-vY3DQu7Bh-AyoZgENcU> [22.02.2019].

oficjalnie internetową platformę „Click To Pray”. Ma ona zachęcić, szczególnie młodzież, do wspólnej modlitwy w intencjach papieskich oraz samych użytkowników, korzystających z aplikacji mobilnej. Franciszek mówił wówczas: „*Internet i media społecznościowe są bogactwem naszych czasów; stanowi możliwość utrzymywania kontaktu z innymi, aby dzielić wartości i plany oraz by wyrazić chęć tworzenia wspólnoty. Sieć może nam również pomóc, by modlić się razem*”⁷. Aplikacja „Click To Pray” stała się także propozycją Kościoła dla młodych ludzi przed Światowymi Dniami Młodzieży w Panamie, aby tworzyć wspólnotę ludzi, modlących się za siebie nawzajem⁸.

W swoim orędziu, Franciszek zauważa pewną metaforę sieci jako mnogość dróg i węzłów. Internet jest miejscem, gdzie powinno dochodzić do partnerstwa wszystkich osób tworzących tę strukturę. Każdy powinien być odpowiedzialny za siebie nawzajem i za drugiego człowieka. Idąc dalej, internet może być określany jako miejsce tworzenia się oryginalnej wspólnoty. Franciszek zaznacza jednak, że powinno ono cieszyć się zaufaniem, solidarnością, w którym dąży się do określonych celów. Ta wirtualna wspólnota ma w swej celowości zmierzać do spotkania realnego. Tylko wtedy można mówić o spotkaniu w myśl stwierdzenia „*Gdzie dwaj albo trzej gromadzą się w moje imię, tam jestem pośród nich*” (Mt 18, 20). Papież słusznie stwierdza w orędziu: „W najlepszych przypadkach wspólnoty są w stanie wykazać spójność i solidarność, ale często pozostają jedynie skupiskami osób, które rozpoznają się wokół interesów lub kwestii charakteryzujących się słabymi więzami”. Świat wirtualny ma być początkiem do odnalezienia siebie, stworzenia sieci, która następnie spotka się, aby wzajemnie sobie służyć.

Franciszek zauważa, że internet jest bardzo dobrym narzędziem do przekazywania wiadomości i dzielenia się różnymi informacjami z życia wspólnot chrześcijańskich. Wierni mają ułatwiony dostęp do ważnych zasobów religijnych, duchowych, bibliotek, miejsc kultu, dokumentów kościelnych, nauczania Magisterium. Udostępniane są teksty Ojców i Doktorów Kościoła, żywoty świętych⁹. Papież pisze o „obowiązku strzeżenia prawdy, który wynika z potrzeby niezaprzeczania wzajemnej relacji komunii. Prawda objawia się w komunii”. Kościół dzieląc się bogactwem i mądrością Tradycji stoi na straży głoszenia prawdy i budowania komunii osób, która naznaczona jest tożsamością opartą na wierze.

W najnowszym orędziu na Dzień Środków Społecznego Przekazu, papież Franciszek duży nacisk kładzie na tworzenie relacji pełnej zyczliwości i miłości. Porównuje ją do komunii na wzór Trójcy Świętej. Potrzeba drugiego człowieka staje się zachętą do tego, aby w sieci nie być tylko samotną wyspą. Franciszek

⁷ Por. Franciszek, *Anioł Pański – 20.01.2019 r.*, <https://www.vaticannews.va/en/pope-francis/angelus/2019-01/pope-s-angelus-of-20-january-2019.html> [22.02.2019].

⁸ Vatican Media, *Pope launches his Click to Pray app profile*, <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2019-01/pope-launches-click-to-pray-app.html> [22.02.2019].

⁹ Por. *Kościół a Internet*, nr 5.

pisze o szacunku do drugiego człowieka. Internet niejednokrotnie staje się miejscem obrażania, poniżania człowieka. Chrześcijanin ma być sprzeciwem wobec takiego traktowania osoby, która jest po drugiej stronie ekranu monitora. Papież zaznacza: „Nasze życie wzrasta w człowieczeństwie wraz z przechodzeniem od charakteru indywidualnego do osobistego; autentyczna droga humanizacji prowadzi od jednostki, która postrzega drugiego jako rywala, do osoby, która uznaje go za towarzysza podróży”. Internet może stać się szansą na rozpalenie wiary w drugim człowieku, poprzez świadectwo swojej miłości i autentyczności w wirtualnej relacji z drugim człowiekiem. Okazując życzliwość innym, człowiek spełnia obowiązek miłości bliźniego, bez względu na to kim jest i jakie zasady życia moralnego uznaje.

Jedną z największych zalet internetu na polu duszpasterskiej działalności i misji Kościoła jest obecność poszczególnych parafii w sieci, dzięki własnym stronom internetowym. Należy jasno stwierdzić, że na tym polu jest jeszcze wiele do zrobienia. Duża część wspólnot parafialnych nie posiada jeszcze własnej domeny. Niejednokrotnie jakość witryn odbiega od obecnych standardów lub od dawna nie była aktualizowana. Może natomiast cieszyć fakt, że zaangażowanie kapłanów w tej sferze społecznego przekazu jest coraz większe. Św. Jan Paweł II w orędziu z 2001 roku stwierdził: „Możliwość przemawiania do tak szerokiego kręgu odbiorców nie istniała nawet w najbardziej fantastycznych wyobrażeniach tych, którzy głosili Ewangelię przed nami. W naszej epoce potrzebne jest zatem aktywne i twórcze wykorzystanie mediów przez Kościół. Katolicy powinni odważnie otworzyć drzwi środków przekazu Chrystusowi, tak aby Jego Dobra Nowina była głoszona z dachów całego świata!”¹⁰. Papież Franciszek kontynuuje tę myśl i zachęca do czynnego zaangażowania się w obecność w przestrzeni internetu. W ten sposób można pokonać barierę odległości i izolacji. Jak zaznacza na końcu orędzia: „W ten sposób możemy przejść od diagnozy do terapii: otwierając drogę do dialogu, spotkania, uśmiechu, wyrazów czułości... To jest sieć, której chcemy. Sieć, która nie jest stworzona, by pochwytać w pułapkę, ale aby wyzwać, aby strzec wspólnoty wolnych osób”.

2. Problemy internetu

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu w swoim dokumencie Kościół a Internet stwierdza: „Wśród konkretnych problemów stwarzanych przez Internet jest obecność witryn nienawiści, poświęconych znieważaniu i atakowaniu grup religijnych i etnicznych. Niektóre z nich ukierunkowane są na Kościół katolicki. Podobnie jak pornografia i przemoc w mediach, internetowe strony

¹⁰ Jan Paweł II, *Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, w: *Orędzia papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967-2002*, red. M. Lis, Częstochowa 2002, s. 235-239, nr 3.

nienawiści są odbiciem ciemnej strony ludzkiej natury, skażonej grzechem”¹¹. Myśl tę kontynuuje papież Franciszek, który pisze w orędziu, że internet obecnie jest miejscem narażonym na dezinformację oraz świadome i celowe zniekształcenie faktów i relacji międzyosobowych, które często przybierają formę kompromitowania. W sieci, w sposób manipulacyjny wykorzystuje się dane osobowe, aby w ten sposób osiągać zamierzone korzyści¹². Franciszek jasno stwierdza, że chrześcijanin zawsze ma dawać przykład życia w prawdzie i autentyczności. Realizuje on w ten sposób myśl św. Pawła: „Dlatego odrzuciwszy kłamstwo: niech każdy z was mówi prawdę do bliźniego, bo jesteście nawzajem dla siebie członkami” (Ef 4, 25). Jest to obowiązek wynikający z poszanowania godności osoby ludzkiej i miłości do każdego człowieka. Tworzyć sieć, to budować relację. Nie mogą one jednak przekształcić się w jednokierunkowe osiąganie zysków. Grozi to wówczas różnymi formami zagrożeń w internecie, jakimi może być przemoc cybernetyczna, kompromitacja drugiego człowieka przez publikację niewłaściwych informacji, wyłudzenie danych, fala nienawiści, zwana powszechnie hejtem.

Papież Franciszek stwierdza w orędziu na 53. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, że spotkanie w sieci ma prowadzić do rozmowy w świetle rzeczywistym. Zagrożeniem jednak może być zamknięcie się na takie międzyosobowe relacje. Atrakcyjność formy komunikacji w internecie, w której jest czas na odpowiedź, zastanowienie, ukrycie emocji sprawia, że użytkownik sieci nie ma odwagi na bezpośrednią konfrontację. Co więcej, czas spędzony przed komputerem może być wykorzystany kosztem obowiązków miłości względem swoich bliskich. Prawdą staje się stwierdzenie, że internet daje bliskość z tymi, którzy są daleko, ale jednocześnie oddala nas od tych, którzy są blisko. Papież Franciszek w orędziu pisze: „Jeśli rodzina korzysta z sieci, aby być bardziej powiązana ze sobą, aby następnie spotkać się przy stole i spojrzeć sobie w oczy, to jest to bogactwo”. Celem nawiązywania relacji w sieci jest okazja do spotkania w świetle realnym.

Popularne, zwłaszcza w okresie Adwentu i Wielkiego Postu internetowe rekolekcje, w swojej istocie powinny prowadzić do realnej adoracji Chrystusa w budynku kościelnym. Celem takich inicjatyw ma być ożywienie życia sakramentalnego i uczestnictwa w życiu wspólnoty wierzących. Franciszek stwierdza: „Jeśli wspólnota kościelna koordynuje swoją działalność poprzez sieć, a następnie wspólnie sprawuje Eucharystię, to jest ona bogactwem”. Rekolekcje internetowe nie mogą zmierzać tylko do przeżyć emocjonalnych, trafiając tym samym w gusta użytkowników. Nie jest istotą zadowolenie widzów, lecz realne pragnienie przemiany życia i uczestnictwa w życiu Kościoła.

¹¹ *Kościół a Internet*, nr 8.

¹² Por. A. Domaszk, *Internet dobrodziejstwem i zagrożeniem. Formacyjne wyzwania dla seminariów duchownych*, „Seminare”, t. 33, 2013, s. 66-67.

Korzystanie z internetu może prowadzić do uzależnienia. I pomimo tego, że nie jest ono zagrożeniem dla zdrowia fizycznego, podobnie jak papierosy czy alkohol, to jednak staje się niebezpieczeństwem dla psychiki ludzkiej¹³. Kłopotliwe dla użytkowników internetu mogą być strony, które pod pozorem katolicyzmu udostępniają materiały niezgodne z doktryną i nauką Magisterium Kościoła. Osoba spędzająca znaczną część codziennego czasu w sieci wyszukują informacji, które odpowiadają indywidualnym i subiektywnym preferencjom. Może to prowadzić do postawy, w której to nie wiara kształtuje człowieka, ale każdy z osobna dostosowuje wiarę do swojego stylu życia i obecnego stanu duchowego¹⁴. Internet jest przestrzenią o nieograniczonych możliwościach. Wciąż brakuje odpowiednich instytucji kościelnych, które zajmowałyby się skanowaniem sieci w poszukiwaniu treści zaprzeczających nauce Kościoła lub świadomie wprowadzających użytkowników w błąd. Problem dotyczy zwłaszcza stron, które publikują prywatne orędzia niezatwierdzone przez władze kościelne. Wykorzystuje się przy tym naiwność osoby wierzącej i niewiedzę na ten temat.

3. Wyzwanie dla Kościoła

Ukazane powyżej elementy pozytywne i negatywne internetu skłaniają do refleksji, w kontekście papieskiego orędzia, nad wyzwaniem, przed którym stoi Kościół. Taka refleksja jest konieczna do pełnego wykorzystania sieci internetowej w celach ewangelizacyjnych i do rozwoju duchowego człowieka.

Główną myślą papieża Franciszka w tegorocznym orędziu była zachęta do budowania dialogu i komunii w internecie. Sieć społecznościowa może być traktowana jak przedłużenie lub jako oczekiwanie na spotkanie realne. Wówczas jest ona pojmowana jako bogactwo dla rozwoju człowieka. Wydaje się zatem słuszne, aby wszelkie inicjatywy duszpasterskie, podejmowane przez duchownych i ewangelizatorów nie zatrzymywały się tylko na misji głoszenia Dobrej Nowiny w internecie. Wszelkie rekolekcje w sieci czy spotkania na żywo za pośrednictwem portali społecznościowych powinny kończyć się zachętą do uczestnictwa w życiu sakramentalnym przez spowiedź, eucharystię. Mogą być także okazją do budowania wspólnot przy parafiach, czy nawet spotkań eventowych. W 2018 roku, podczas Wielkiego Postu o. Adam Szustak na swoim kanale YouTube codziennie gromadził około 50 tysięcy użytkowników¹⁵. Wykorzystując ten potencjał i zasięg filmów, można było zachęcić wszystkich uczestników do tworzenia internetowych grup dyskusyjnych, budowania forum z podziałami na konkretne miejscowości, a następnie inicjowania spotkania w celu dalszej formacji duchowej. Ważne jest,

¹³ Por. K. Rudowski, *Cz@t*, Gdańsk 2001, s. 98.

¹⁴ Por. A. Domaszek, *Internet dobrodziejstwem i zagrożeniem...*, s. 68.

¹⁵ Por. A. Szustak, *Straszne rekolekcje 2. Trailer (2018)*, <https://youtu.be/tVLR4xZ8RpU> [01.03.2019].

żeby w tym dalszym prowadzeniu i kierownictwie uczestnikowi rekolekcji internetowych towarzyszył kapłan. Może ze strony duchowieństwa powinna pojawić się większa troska w tej sferze? Z pewnością w parafiach znajdują się takie osoby, które korzystają z tej formy rozwoju duchowego poprzez sieć. Często przez swoją nieśmiałość czy brak odwagi, nie są oni w stanie poprosić konkretnego kapłana o pomoc. Warto tym samym, proponować ludziom, nawet podczas ogłoszeń parafialnych do uczestnictwa w tego typu wydarzeniach. Należy jednak skupić się nie na samym zaproszeniu, lecz także na trosce duchowej po zakończeniu rekolekcji w internecie. Może to być szansą dla Kościoła na rozpoczęcie nowego etapu w życiu człowieka, który wybrał właśnie taką formę poszukiwania Boga w swoim życiu.

Jak zaznacza papież Franciszek, internet jest miejscem, gdzie powinna być głoszona prawda. Towarzyszyć ma jej miłość i odpowiedzialność za drugiego człowieka. Niestety, przez wszechobecną dezinformację, kłamstwa i fale nienawiści, ta idea wydaje się być odległa. Przed Kościołem stoi zatem konkretne zadanie. Wciąż przybywa ilość stron internetowych, które nie zawsze w swej treści są zgodne z doktryną katolicką. Mieszają się one często z witrynami kościelnymi, prowadzonymi przez duchownych lub osoby mające od nich zgodę. Ta dezorientacja w sieci może prowadzić do wielu wypaczeń, herezji, a nawet odejścia od Kościoła. Coraz bardziej wydaje się słuszne powoływanie w każdej diecezji komisji, która miałaby na celu weryfikację określonych stron internetowych. Może Kościoły lokalne powinny mieć możliwość nadawania certyfikatów kolejnym nowym witrynom. Zastanawiająca i do dyskusji może być forma takiego działania. Certyfikat autentyczności i zgodności z doktryną katolicką byłby wyjściem naprzeciw słowom papieża Franciszka, który zabiega o głoszenie prawdy w sieci, w służbie Bogu i bliźniemu.

Innym zadaniem Kościoła, w dobie rozwijających się nowych technologii staje się walka z mową nienawiści. Franciszek pisze w orędziu, że „zdolność do życzliwości i komunikacji między ludźmi ma swoją podstawę w komunii miłości pomiędzy Osobami Boskimi”. Każdy chrześcijanin powinien być odpowiedzialny za treści, które są udostępniane w sieci. Cieszy fakt, że coraz częściej spotyka się grupy dyskusyjne na portalach społecznościowych, które udostępniają sobie nawzajem wartościowe treści. W ten sposób ubogaca się wirtualna wspólnota, a ludzie służą sobie nawzajem. Warto przy tej okazji zachęcać użytkowników sieci do zgłaszania administratorom portali niewłaściwych, wulgarnych treści. Może powinny powstawać diakonie internetowe, które dbałyby o jakość internetu. Bierność w działaniu nie sprzyja budowaniu szacunku i miłości we wspólnocie. Wyłapywanie niemoralnych treści i zgłaszanie administracji może być szansą przed wypaczeniem, zwłaszcza młodych umysłów ludzkich, z łatwością chłonących informacje z sieci.

Skoro internet staje się miejscem spotkania między ludźmi, pytanie należy postawić duszpasterzom, jakie jest ich miejsce w tej przestrzeni. Kapłani nie powinni uciekać od tego rodzaju sposobu komunikacji z wiernymi. Użytkownicy sieci reprezentują różnorodny poziom rozwoju duchowego. Często towarzyszą im konkretne trudności w zrozumieniu wielu kwestii doktrynalnych, duchowych czy moralnych. Duchowni powinni być obecni w sieci. Warto zatem tworzyć grupy dyskusyjne, zamieszczać treści wyjaśniające konkretne problemy natury religijnej. Jednocześnie trzeba zachować pełną ostrożność w publikacji materiałów. Kapłani powinni przestrzegać pewnych zasad i reguł poruszania się w sieci¹⁶. Kościół ma za zadanie przygotować kapłanów do tej formy duszpasterstwa. Kapłani są osobami pełniącymi konkretne funkcje publiczne. Ich obecność jest potrzebna, ale powinna odznaczać się roztropnością. Rozwiązywanie problemów natury duchowej, ostatecznie winno i tak prowadzić do realnego spotkania, choćby w sakramencie pokuty i pojednania. Nie należy zatem mówić o tworzeniu kierownictwa duchowego przez internet. Sieć może służyć wyjaśnieniu podstawowych wątpliwości i zagadnień religijnych. Nie może jednak stać się celem samym w sobie.

Istotnym zadaniem dla Kościoła jest edukacja medialna duszpasterzy i ludzi odpowiedzialnych za funkcjonowanie instytucji kościelnych i parafialnych. Wciąż wydaje się, że ta przestrzeń jest zbyt słabo rozwinięta. W seminariach brakuje przedmiotu, który przygotowywałby przyszłych kapłanów do odpowiedzialnego poruszania się w sieci i wykorzystywania jej do ewangelizacji. Konieczne jest także zapoznanie użytkowników internetu z kwestiami prawnymi. Chodzi tutaj między innymi o prawa autorskie, rodzaje zagrożeń występujących w sieci i sposoby przeciwdziałania im. Parafie, a zatem duszpasterze nie mogą zrezygnować z tego rodzaju komunikacji z wiernymi. Zwłaszcza, że obecnie głównym miejscem odbioru informacji jest sieć społecznościowa. Internet może stać się szansą do pogłębienia więzi z wiernymi. Otwartość na ten środek społecznego przekazu byłby okazją, aby przyciągnąć do Kościoła tych, którzy zrezygnowali już z życia sakramentalnego.

Zakończenie

Kościół postrzega internet jako pozytywne medium, zwłaszcza na polu ewangelizacji. Papież Franciszek w swoim orędziu na 53. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu określa sieć społecznościową jako kolejny dar Boży. Dzięki internetowi mamy dostęp do informacji, możliwe jest spotkanie z drugim człowiekiem, budowanie relacji i więzi. Staje się ono przestrzenią do głoszenia Słowa Bożego.

¹⁶ Zob. M. Chmielewski, I. Durma, R. Kusiak, „Kodeks” *social media* dla Kościoła katolickiego w Polsce, „Biuletyn Edukacji Medialnej”, nr 1/2018, s. 146-169.

Zauważyć jednak trzeba pewne zagrożenia, które Kościół chce też demaskować. Wszelka mowa nienawiści, przestępstwa internetowe, dezinformacja nie służy budowaniu wspólnoty ludzi, opartej na miłości do Boga i drugiego człowieka.

Sieć internetowa jest obecnie zadaniem dla Kościoła do coraz lepszego wykorzystania jej w służbie Ewangelii. Odpowiednio formacja duchownych i tworzenie diakonii ludzi odpowiedzialnych za treści na portalach społecznościowych może być szansą na powrót człowieka do Kościoła i dla jego rozwoju duchowego.

Bibliografia:

Chmielewski M., Durma I., Kusiak R., „Kodeks” *social media dla Kościoła katolickiego w Polsce*, „Biuletyn Edukacji Medialnej”, nr 1/2018, s. 146-169.

Domaszk A., *Internet dobrodziejstwem i zagrożeniem. Formacyjne wyzwania dla seminariów duchownych*, „Seminare”, t. 33, 2013.

Franciszek, *Orędzie na 53. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2019-01/papiez-oredzie-srodk-przekazu.html> [21.02.2019].

Franciszek, *Anioł Pański – 20.01.2019 r.*, <https://www.vaticannews.va/en/pope-francis/angelus/2019-01/pope-s-angelus-of-20-january-2019.html> [22.02.2019].

Jan Paweł II, *Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, w: *Orędzia papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej 1967-2002*, red. M. Lis, Częstochowa 2002, s. 235-239.

Papieska Komisja ds. Środków Społecznego Przekazu, *Instrukcja duszpasterska o środkach społecznego przekazu „Communio et progressio”*, AAS 63 (1971), s. 593-656.

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Etyka w Internecie*, „Biuletyn KAI”, 11, s. 31-35.

Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Kościół a Internet*, „Biuletyn KAI”, 10, s. 31-35.

Rudowski K., *Cz@t*, Gdańsk 2001.

Sobór Watykański II, *Dekret o środkach społecznego przekazu „Inter mirifica”*, w: *Sobór Watykański II, Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, s. 87-95.

Szustak A., *Straszne rekolekcje 2. Trailer (2018)*, <https://youtu.be/tVLR4xZ-8RpU> [01.03.2019].

We Are Social, *Global Digital Report 2019*, <https://wearesocial.com/global-digital-report-2019?fbclid=IwAR3-20dNeRzvPtywTDNvH6gvKe6cZJAbAdHYwXnh-vY3DQu7BhAyoZgENcU> [22.02.2019].

Vatican Media, *Pope launches his Click to Pray app profile*, <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2019-01/pope-launches-click-to-pray-app.html> [22.02.2019].

Słowa klucze:

internet, mass media, duszpasterstwo, ewangelizacja

Key words:

internet, mass media, ministry, evangelism

Summary

From the very beginning of the Internet's development the Church has tried to use the new medium for the transmission of faith and evangelization. This technology allows you to build relationships between users. It enables both an exchange of thoughts and to deepen faith. The Internet is becoming a positive tool in the mission of proclaiming the Gospel. However, using it in a wrong way may be the basis for an isolation from the community of the faithful that creates the Church in the real world.

The message of Pope Francis on the 53rd World Communications Day is an attempt to reflect on the problem of building social networks on the Internet. The article is therefore an attempt to present the opportunities and threats resulting from the use of this medium by the faithful in the context of the papal message from 24 January 2019. The result of reflections on the message will be to provide indications for priests to make better use of the Internet in the mission of evangelization.